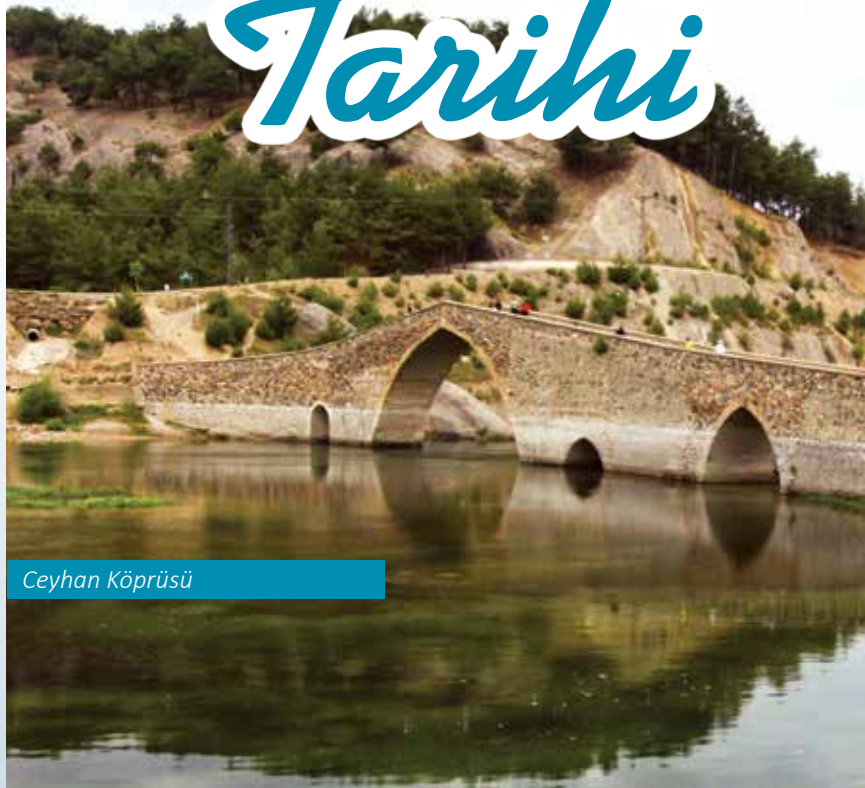

Kahramanmaraş Tarihi

Tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Kahramanmaraş eski kervan yollarının geçiş noktası niteliğinde bir konuma sahiptir. Maraş'ın en az 4 bin yıllık bilinen bir adı ve 10.000 yıl öncesine giden bir tarihi vardır. Sırasıyla Hititler, Asurlar, Makedonyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Araplar, Selçuklular ve Osmanlılara ev sahipliği yapan kent; I. Dünya Savaşı'nda gösterdiği direniş mücadelesi ile Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyasıyla onurlandırılmıştır. Türkiye'de istiklal madalyalı ilk şehir Kahramanmaraş olmuştur. Dünyanın sayılı madalyalı şehirlerinden biri olan Maraş'a Kurtuluş Savaşı sırasında halkın gösterdiği direnişten dolayı 7 Şubat 1973' de TBMM tarafından "Kahraman" unvanı verilerek adı Kahramanmaraş olarak değiştirilmiştir.

Ceyhan Köprüsü

Kahramanmaraş Kimlik Kartı

Nüfusu: 1.112.634

Yüzölçümü: 14.520 km²

İlçe Sayısı: 11

Mahalle Sayısı: 695

Tarım Alanı: 345.182 Ha.

Orman Alanı: 506.377 Ha.

Toplam İhracat Değeri: 870.645.528 \$

Toplam İthalat Değeri: 1.299.842.901 \$

Dış Ticaret Hacmi: 2.170.488.429 \$

İhracatın İthalatı Karşılama Oranı: %67

Ceviz Üretimi: 10.451 Ton

Kentsel ve Sosyal Yaşam

Anadolu'nun en eski şehirlerinden ve kültür merkezlerinden birisi olan Kahramanmaraş ili halen tamamen işlenmemiş olan folklorunun zenginliğine, ilin yetiştirdiği âlimlerden sanatçılara kadar toplumun her kesiminin katkısı olmuştur. Kahramanmaraş, tarihi ve doğal güzelliklerinin yanı sıra köklü kültürü ve sıcakkanlı insanları ile gezginleri keyifli bir keşfe davet etmektedir. Kahramanmaraş şehir merkezinde yer alan pek çok tarihi mekân ilgi çekmekte ve sosyal ortamlara zemin hazırlamaktadır.

Toplumun yaşayış alışkanlıkları, dünya görüşleri hakkında bize bilgi veren en sağlam kaynaklar, şüphesiz o toplumun gelenek ve görenekleridir. Örneğin; düğünlerin Çarşamba günü başlaması, bir kimsenin bir yere giderken ilk adımını sağ ayakla,

yapacağı bir işe sağ elle başlaması, Cuma günü yolculuğa çıkılmaması, bir kimse evden yolculuğa çıkarken arkasından bir kova su dökmele-ri ve balkonun bir köşesine ayna koymaları... Kahramanmaraş halkı inanç ve geleneklerine çok bağlıdır. Kahramanmaraş'ın kendine has adetlerini, gelenek ve görenekleri ilgi çekicidir. Bir halk kültürünün büyüyerek güçlü bir kültür ürünü oluşturduğu ve şehrin büyük bir kültüre sahip olan ender şehirlerden biri olduğu bir kez daha anlaşılmaktadır.

Şehir merkezindeki tarihi Kahramanmaraş Kapalı Çarşı, şehrin geleneğini ve kültürünü yansıtmakla birlikte aynı zamanda alışveriş yapılabilecek yerlerdendir. Kent tarihi hakkında bilgi sahibi olmak için Kahramanmaraş Müzesi ziyaret edilebilir.

Kahramanmaraş Kalesi, kentin merkezinde çevresine hâkim bir tepede, stratejik bir noktada bulunmakla birlikte tam olarak kesinliği bilinmesede geç Hitit Dönemlerinde (M.Ö. IX. yüzyıl) inşa edildiği düşünülmektedir. Geniş şehir panoramasına sahip olmasıyla kentin önemli turistik mekânlarındandır.

Kültür ve Turizm

Kahramanmaraş'ın karayolu altyapısı Göksun üzerinden Kayseri bağlantısı, Gaziantep ve Adana yolları iyileştirilmiştir. Türkiye'nin güneyinde en önemli yollardan olan Tarsus, Adana, Gaziantep otobanı Kahramanmaraş'ın 50 km güneyinden geçmektedir. Kahramanmaraş'ın bu otobana iki güzergahtan duble yolla bağlantısı bulunmaktadır. Aynı zamanda Kahramanmaraş-Göksun hattındaki 90 km'lik yol iyileştirilmiş 2016 yılı itibariyle Püren geçidinin yakınına yapılan tünellerle mesafe kısalmıştır. Bu güzergâh aynı zamanda Karadeniz-Akdeniz yolu olduğu için tam olarak bittiğinde Kahramanmaraş'ı en önemli karayolu kavşaklarından biri haline getirecektir. Ayrıca 1996 yılında açılan Kahramanmaraş Havalimanı ile her gün İstanbul ve Ankara'ya ulaşım sağlanmaktadır.

Kahramanmaraş ilinde 2016 yılı itibariyle 46 adet turizm işletme belgeli konaklama tesisi ve 168 adet belediye belgeli tesis bulunmaktadır olup söz konusu tesislerde toplam 4.892 adet oda ve 11.489 adet yatak bulunmaktadır. Ayrıca 32 adet turizm seyahat acentesi, 18 adet turizm işletme belgeli lokanta, 1 adet günübirlik tesis, 1 adet müstakil eğlence yeri bulunmaktadır. Kahramanmaraş ilinde devam eden turizm yatırımları ele alındığında turizm yatırım belgeli toplam 9 tesisin daha devreye girerek 614 oda ve 1.232 yatak kapasitesi ile hizmet vermesi planlanmaktadır.

2003 yılında Kahramanmaraş ilini yaklaşık 40 bin turist ziyaret etmişken 2016 yılında bu rakam 260 bine yaklaşmıştır. Söz konusu ziyaretçilerin % 96'sını yerli turistler oluştururken % 4'ünü yabancı turistler oluşturmuştur.

Andiran Kaleleri

Sersem Yaylası

Beyoğlu Tarihi Su Değirmeni

İnanç ve Kültür Turizmi

ŞAİRLER VE YAZARLAR ŞEHİRİ

Türkiye'nin en büyük şairlerinden biri olan Necip Fazıl Kısakürek Kahramanmaraş'a kayıtlı bir şecerededir. Alâüd-devle devrinin Şeyhülislâmı Mevlâna Bektût Hazretlerine dayanan ve Osmanoğulları'ndan daha eski bir sülale olan Dulka-diroğulları'na bağlı "Kısakürekler" soyuna mensuptur. Kahramanmaraşlılar da bu usta şairimizi kucaklamışlar ve onun anısına Necip Fazıl Kısakürek Kültür Merkezi'ni kurmuşlardır.

ESHAB-I KEHF KÜLLİYESİ

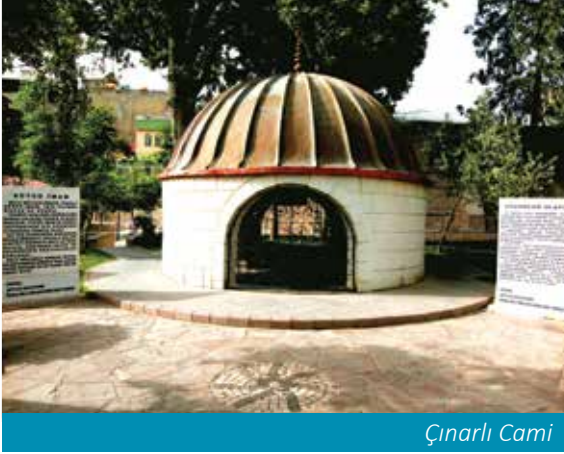
Kahramanmaraş ilinde birçok eski uygarlıklara ait kaleler, camiler, hanlar medreseler ve köprüler bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi İnanç Turizmi içinde değerlendirilenlerden Eshab-ı Kehf'tir.

Afşin'in 8 km. batısında yüksek bir sırt üstündeki yapılar topluluğu XII. yy' dan kalmıştır. Cami, Kervansaray, Ribat ve planı saptanmayan birçok küçük yapıdan oluşmaktadır.

KAYIP ŞEHİR GERMANİCİA...

Germanicia Taban Mozaikleri: Maraş, M.Ö. 64'te Romalıların eline geçmiş ve Roma İmparatoru Gaisus Caesar Augustus Germanicus tarafından şehir yeniden inşa edilerek "Kaiseria Germanicia" adı verilmiştir. Çağın Latince, Grekçe ve Arapça kaynaklarından da anlaşılan Germanicia Mozaiklerinin, Geç Roma & Erken Bizans Dönemine ait olduğu. Günümüzde ortaya çıkan Mozaikler, bu dönemde şehirde yaşanan siyasi, sosyal, kültürel ve iktisadi durumu da yansıtmaktadır. Mozaik tabakalarındaki tessare çokluğu aynı zamanda motiflere ince detayların verilmesini sağlamıştır.

Çınarlı Cami

Abdulhamithan Cami

Çukurhisar Köyü Kaya Mezarları

Germanicia

Mozaiklerdeki tasvirlerde bitkisel ve geometrik motifler, günlük hayattan seçilmiş betimlemeler ve dönemin mimari yapısını gösteren kompozisyonlar yer almaktadır. Özenli işçilikleri, tasvirlerdeki desenleri, konu ve ikonografi çeşitliliği ile kendine özgü bir karakter ve kalite taşıyan Germanicia Mozaikleri daha ayrıcalıklı konumdadır.

İlimiz Merkez Dulkadiroğlu ilçesi Karamaşaş mevkiinde yer alan, 2007 yılı Ağustos ayında yapılan kaçak kazı ihbarı neticesinde başlatılan çalışmalarla ortaya çıkarılan Germanicia Antik Kenti Taban Mozaikleri

üzerine bir dizi çalışma gerçekleştirilmektedir.

Dulkadiroğlu ilçesi Şeyhadil, Bağlarbaşı, Namık Kemal ve Dulkadiroğlu mahallelerini kapsayan 146 hektarlık alan, 2010 yılında III. derece arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiş, Geçiş Dönemi Koruma Esasları ve Kullanma Şartları belirlenmiştir.

Germanicia Mozaiklerinin yer aldığı bölgede bugüne kadar mozaik v.b. tespit edilen 48 parsel, I. derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tescil edilmiştir.

2009-2010 yıllarında başlatılan kurtarma kazıları neticesinde bir mozaik tabakası tümüyle ortaya çıkarılmıştır. 2014-2016 yılları arasında yapılan çalışmalar doğrultusunda ise yeni mozaik tabakaları ortaya çıkarılmıştır.

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak, kültürel değerleri yaşatmak amacıyla arkeopark olarak projelendirilerek turizme açılması planlanmaktadır.

Alternatif ve Doğal Turizm Değerleri

YAYLA TURİZMİ

Yavşan Yaylası: Sır baraj gölünün güneyindeki yükseltiler üzerinde yer alan, zengin orman dokusu ve su kaynakları ve endemik bitkileri ile öncelik alan doğal bir kaynaktır. Yükseltisi 1300 metreye ulaşmaktadır. Yavşan yaylasında, tesis ve altyapı yoktur. Yolu, orman yolu niteliğindedir. Yavşan yaylası yaylacılık, kampçılık ve iklim kürleri açısından il düzeyinde önemli bir kaynaktır. Yavşan ismini yörede sıkça rastlanan hoş kokulu bir ottan almaktadır. Alanda bunun dışında nane, kekik, vb. bitkiler; tavşan, kekik, yaban domuzu, sığırcık, ardıç kuşu gibi yabani hayvanlar vardır. Türünün azalması nedeniyle keklik koruma altına alınmıştır.

Başkonuş Yaylası: Başkonuş Yaylası, Kahramanmaraş- Andırın yolu üzerinde, Yenicekale çevresinde yer alan zengin bir orman dokusunun oluşturduğu ve yayla karakteri gösteren bir bölgedir. Yükselti 1785 metre civarındadır. Başkonuş'ta 10 hektar büyüklüğünde orman içi dinlenme tesisleri ve gevik üretme çiftliği de bulunmaktadır. Çevresi sık ve yetişmiş çam ormanı ile kaplı olan Başkonuş'ta, kaynak suları ve yabani hayvan varlığı da vardır. Başkonuş Orman İçi Dinlenme Tesisleri, Andırın-Kahramanmaraş yolu üzerindedir. Elektrik, telefon yolu ve çevre düzenlemesi yapılmış olan alanda, orman idaresine ait sosyal tesisler (konaklama, lokanta vb.) bulunmaktadır.

Kamp ve Karavan Turizmi: Yavşan yaylası ve Başkonuş yaylası yaylacılık iklim kürleri ve kamping elverişli yerlerdir. Döngel İzcilik Kampı Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun 57 km.'sinde, Gençlik Spor İl Müdürlüğüne ait Döngel Mağaraları

mevkiindedir. 100 kişilik kapasitesi olup her yıl 1 Nisan' dan 1 Kasım'a kadar açık bulunmaktadır.

SU SPORLARI

Göksun ilçesi Hançer Kanyonu eşine rastlanır güzelliklerdendir. 18 kilometre uzunluğundaki kanyonun kimi bölümlerinde derinlik yer yer 300-350 metreyi bulmakta ve kanyon eşsiz manzarasıyla görünenleri hayrete düşürecek güzelliğindedir. Bu coşkun su, heyecan tutkunu raftingciler için biçilmiş kaftandır. Mehmetbey Mahallesi sınırları içerisinde çıkan ve içerisinde kırmızı benekli alabalıkları barındıran Törbüzek Çayı bir âb-ı hayattır. Göksun'un kuzeyinden başlayıp ilçeden geçerek yoluna devam eden ve bünyesinde yöreye has kırmızı benekli alabalıkları da barındıran Kömür Suyu Çayı da raftingcileri beklemektedir. Ayrıca Pazarcık İlçesinde; Narlı Mahallesinde Beş Çeşme Yamaç Pansiyonu yapılmaktadır.

AV TURİZMİ

Kahramanmaraş tarihi ve doğal turizme elverişliliği yanında av turizmine de sahiptir. Kayalıklardan buz gibi fıskıran ve ormanlarımız arasında kıvrıla kıvrıla zaman zaman küçülen şelaleler yaparak akan sularımızda başta sazan olmak üzere değeri herkesçe bilinen ve yetiştirilmesi büyük özen isteyen alabalık doğal olarak yetişmektedir. Ayrıca Aksu ve Ceyhan nehirlerinde sazan, yayın ve yılan balığı avcılığı yapılmaktadır. Kahramanmaraş'ın merkez ve ilçelerindeki tüm dağlarda keklik, çil keklik, tavşan ve yaban domuzu avı yapılmaktadır. Kahramanmaraş ovasında mevsimi geldiği zaman bıldırcın avı da yapılmak-

tadır. Ayrıca Gâvur Gölü bataklığı, Karacasu gibi göl ve su kaynaklarında ördek avlama imkânları vardır. İl Merkezi ve ilçelerinde avcı kulüpleri mevcut olup, kulüpler sürek avı tertip etmektedirler. Andırın ilçesindeki ormanlarda domuz, ayı, yaban kedisini, vaşak ve sırtlan avlanabilir.

Elbistan ilçemizde; 39.450 ha. alana sahip Akbayır Genel Avlağı, 110.630 ha. alana sahip Kuzey Elbistan Genel Avlağı, 96.165 ha. alana sahip Söğütü Devlet Avlağı, 46,328 ha. alana sahip Tapkırankale Devlet Avlağı ve 4.150 ha. alana sahip Kızılkandil Ördek Avlağı olmak üzere Orman ve Su İşleri Bakanlığınca tescil edilen 5 adet avlak yer almaktadır. Kızılkandil Ördek avlağı işletmecisi tarafından avlanma planı doğrultusunda sadece Kınalı Keklik ve Yaban Tavşanı avı yapılarak işletilmektedir.

ULUDAZ DAĞI UĞURBÖCEĞİ KOLONİLERİ

Şehir merkezine 65 km. uzaklıkta ve Büyüksır Köyü'ne çok yakın olan 2300 rakımlı Uludaz dağında Türkiye'nin en büyük Uğur Böcekleri kolonisi bulunmaktadır. M²'de 6.000-10.000 arası uğur böceği kolonileri bulunmaktadır. Bulutlarla kaplı zirvesi ve sürü halinde görülen uğur böcekleri ile Uludaz Dağı bahar ve yaz aylarında çok ilgi görmektedir. Tıpkı kutup ayıları gibi, kışın metabolizmalarını dondurup kış uykusuna yatan uğur böcekleri yaz aylarında yeniden uyanarak bölgeye canlı ve renkli bir görüntü kazandırmaktadır. Geleneksel olarak her sene düzenlenen Uludaz Uğur Böcekleri Festivaline Türkiye'nin pek çok kentinden binlerce doğasever, fotoğrafçı ve basın mensubu katılmaktadır.

Başkonuş ve Sersem Yaylası

Yavşan Yaylası

Döngel Kamp Alanı

Döndel Mağaraları

Ne Yenir - Ne Alınır

KAHRAMANMARAŞ MUTFAĞI

Kahramanmaraş denilince ilk akla gelen meşhur dondurması olur. Ancak eğer Kahramanmaraş'ı gezip görmüş birine sorarsanız size çok daha zengin bir mutfak kültüründen söz edecektir hararetle. Özellikle Maraş Tarhanası hem çok sevilen hem de çok tüketilen bir gıdadır. Maraş Biberi yörede en çok üretim yapan illerde başta gelmektedir. Yazın kurutulan biber, patlıcan, kabak, bamya ve fasulye gibi sebzeler kış boyunca sofraları renklendirmektedir. Afşin ve Elbistan ilçelerinde Şekerpancari üretimi yapılırken, Elbistan ilçemizde yöreye özgü Lahana üretimi yapılmaktadır.

Eşkili çorba, eşkili aye sulusu, döğme katıklısı çorba, yoğurtlu döğmeli çorba, Maraş Paçası, Mimbar, Acem Pilavi, Yanyana vb. yemekler il genelinde bilinmektedir. Andırın İlçesinde Tirşik çorbası en gözde yemeklerin başında gelir. Simit köftesi, kısır köftesi, içli köfte, sömelek köfte, suluyağlı köfte, eşkili köfte, yoğurtlu köfte, yavan köfte vb. yemeklerin yanında Maraş Çöreği Kahramanmaraş'a özgü tatlar olup Elbistan il-

çemizde Sulu börek, Hatize, İçli Kıyma (LOM) ünlü yemeklerdir. Afşin İlçesinde; Cıyıklama, dibine yakma, bakla kıyması, Afşin tava, Köftelaş ve Çirdingiş ile Çerkez kömbesi gibi yemek çeşitleri mevcuttur.

MARAŞ DONDURMASI

Geleneksel Maraş dondurmasının yapımında süt, sahlelep ve şeker kullanılmaktadır. Dondurma yapımında keçi sütü olmasına dikkat edilmelidir. Çünkü Maraş dondurmasına has tadı veren en etkili faktör keven otlarıyla beslenen keçilerden sağılan süttür. Bu tadın ortaya çıkışında ikinci faktör ise Maraş'ta yetişen yabancı orkidelerin köklerinden elde edilen dondurmaya eşsiz kokusunu, sertliğini ve aromasını veren sahleleptir. Maraş dondurmasının oluşumunda çok önemli bir etken olan sahlelep, Ahir Dağı'nda yetişen orkidelerin kirli beyaz renkteki yumrularından elde edilir. Toplanan yumrular ipe dizilip kurutulduktan sonra öğütülmektedir. Elde edilen beyaz toz, dondurmanın yapımında kullanılmaktadır. 90 derece sıcaklıkta kaynatılan keçi sütüne önce sahlelep, ardından şeker katılmakta, sakız haline gelinceye ka-

dar karıştırılarak 6-8 saat dinlendirdikten sonra soğutulmakta ve tüketime sunulmaktadır. Ustaların maharetli ellerinde hazırlanan "Maraş Dondurmasını" isterseniz külahta dövme dondurma şeklinde, isterseniz tabakta kesme dondurma şeklinde yiyebilirsiniz. Kahramanmaraş'ın tanıtımına büyük katkı sağlayan "Maraş Dondurması", ülkemiz sınırlarını aşarak tüm dünya ülkelerine yayılmış, Kahramanmaraş'ın simgesi haline gelmiştir.

MARAŞ BİBERİ

Kahramanmaraş topraklarında yetişen, Türk mutfağının vazgeçilmez tadı, sağlık ve lezzet sembolü olan; Kahramanmaraş ekonomisi için büyük önem taşıyan "Maraş Biberi", ilimizin coğrafi işareti olarak tescillenmiş olup, dondurmadan sonra, ilimizin ismi ile tüm dünyaya tanıtımı yapılan ve artık bir marka olan urununuzdur. Acı Kırmızı Maraş Biberi, başta rengi olmak üzere aroması ve acılık oranı ile dünyanın en kaliteli ve aranan biberi durumundadır. İlimizin bazı Merkez köyleri ile Türkoğlu ve Pazarcık İlçelerinde yoğun şekilde

Maraş biberi tarımı yapılmaktadır. Ülkemizdeki kırmızı pul biber üretiminin %75- 80'i Kahramanmaraş ve çevre illerde üretilmektedir. Baharatlık Kırmızı Biber sektörüne yönelik resmi kayıtlara göre 65 adet fabrika ilimizde faaliyet göstermektedir.

MARAŞ TARHANASI

"Kahramanmaraş'a özgü, farklı bir yöntemle hazırlanan Maraş Tarhanası Kahramanmaraş insanının vazgeçilmez gıdası olmuştur. Türkiye'nin her bölge ve yöresinde bilinen tarhanalardan farklı, gerek lezzeti, gerekse yapımı ve toplanması ile Türkiye de Kahramanmaraş tarhanası marka olarak ayrılmıştır. Kahramanmaraş'ta tarhana farklı bir Kültür ögesi olarak şehir hayatında önemli bir yer tutar. Yapım aşamasında komşu hanımların imece usulü ile bir araya gelmeleri, sabahın erken saatlerinde kalkıp çığ adı verilen özel bir sergi üzerine tarhana sermeleri birer özveriye dayalı kültürel özelliklerdendir. Kahramanmaraş tarhanasının diğer bölgelerdeki tarhanalardan tat ve kalite olarak ayrılmasının en belirgin özelliği olarak Temmuz Ağustos aylarında

yapımına başlanması tarhananın bu aylardaki hava şartlarının güzel ve rüzgârlı olmasına bağlıdır. Bu aylar içinde Türkiye de Kahramanmaraş'tan başka hiçbir yörede bulunmayan (firik) adı verilen (tarhananın tam olarak kurumadan önceki hali) tarhanası Maraş'a özgü bir çeşittir. Kahramanmaraş'ta bir aileye misafir olduğunuzda mutlaka badem ve ceviz ile tarhana ikram edilir.

MARAŞ CEVİZİ

Coğrafi konumu ve iklim özellikleri ile ekonomik öneme sahip ürünlerin yetiştirilmesine olanak sağlayan ilimizdeki en önemli meyve ürünü ilimiz adına tescilli de bulunan Ceviz'dir. Özellikleri: Maraş 18 cevizi diye bilinen, ilimizdeki geniş üretim alanlarının yanı sıra, fidan yetiştiriciliği ile de, ülkemizin ceviz yetiştiriciliğine uygun diğer tüm bölgelerine üretim kaynaklığı sağlamaktadır. Ayrıca ceviz üretiminin yaygınlaşması, hem üreticilerimize hem de ekonomimize katkı sağlaması açısından da projeli üretim alanlarının yaygınlaştırılması çalışmaları yapılmaktadır.

KABARCİK ÜZÜMÜ

Ahir Dağının arka yüzündeki Kazma Bağlarından başlayarak tüm Bertiz yöresinde yetişen Kabarcık üzümü yöreye özgüdür. Gıda sektöründe Şıracılık hızla yerini almaktadır. Pekmez, Pestil, Bastık, Samsa, Ceviz Sucuğu, Un Sucuğu vb. üzümde elde edilen tatlılardır.

MARAŞ BURMA BİLEZİĞİ

Kuyumculuk, Kahramanmaraş'ta önemli bir sektör haline gelmiş geleneksel el sanatlarındandır. Kuyumcular Çarşısı'ndaki atölyelerde hem geleneksel hem de modern araçlar kullanılarak üretilen Maraş burma bileziği, hasır orgu, arı peteği, kafesli kordon, alyans, kolye, bilezik, kemer çeşitleri yurt içinde ve yurt dışında pazarlanmaktadır. Türk Patent Enstitüsü tarafından yapılan incelemelerin ardından Maraş burma bileziği coğrafi işaret olarak tescillenmiştir. Dört eşit boyda altın telin çivi ve mence yardımıyla örülmesi sonucu elde edilen Maraş Burma Bileziğinin üretimi örme, kalıplama ve kilit sistemin montajı aşamalarından oluşmaktadır.

Yeşilgöz Obruğu

Nereleri Gezip Görmeli

KAPALI ÇARŞI

İl merkezinde bulunan kapalı çarşının XVI. Yüzyılın sonlarında inşa edildiği sanılmaktadır. Kapalı çarşı, bedesten ile bakırcılar çarşısı arasına kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiştir. Biri bedestene ait olmak üzere 8 giriş açıklığına sahiptir. Osmanlı kapalı çarşılarının en erken örneklerinden biri olup ortasındaki dua kubbesi ile dikkat çekmektedir. Günümüzde içeride 98, doğu ve güney cephelerde de 18 adet olmak üzere 116 dükkân mevcut olup turistik alışveriş hala devam etmektedir.

KAHRAMANMARAŞ ARKEOLOJİ MÜZESİ

Kahramanmaraş'ta ilk müze 1947 yılında Taş Medrese'de kurulmuş, 1961 yılında Kahramanmaraş Kalesi'ne taşınmıştır. 1975 yılında ise İl Merkezi Azerbaycan Bulvarı'nda bulunan bugünkü mevcut müze binasına taşınmıştır.

DİĞER MÜZELER

Mahmut Arif Paşa Konağında "Etnografya Müzesi", Kahramanmaraş Kalesinde "Minyatür Kurtuluş Müzesi", Kahramanmaraş Uzunluk

Hamamı "Dijital Kurtuluş Müzesi" olarak düzenlenmiştir.

Ayrıca Elbistan Kent Müzesi, Büyükşehir Belediye Başkanlığınca Yedi Güzel Adam Müzesi, Dulkadiroğlu Belediye Başkanlığınca Tematik Mutfak Müzesi yapımı devam etmektedir.

MARAŞ ASLANI (YAZITLI KAPI ASLANI)

Kahramanmaraş Kalesi'nde bulunan ve 1886 yılından beri İstanbul

Arkeoloji Müzeleri Eski Şark Eserleri Müzesinde sergilenen “Maraş Aslanı”, 2006 yılında başlatılan çalışmalar neticesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı Makam Onayı ile 30 Ağustos 2013 tarihinde Kahramanmaraş Arkeoloji Müzesine getirilmiştir.

TAŞ MEDRESE

Dulkadiroğlu Beyliği Hükümdarı Alaüddevle Bey tarafından XV. yüzyıl sonunda inşa edilmiştir. Günümüzde mescit olarak kullanılmaktadır. Kurtuluş Mahallesinde Ulu Camii yanında bulunan Taş Medrese, medrese, mescit ve türbeden oluşan küçük bir külliye şeklinde yapılmıştır. Çeşitli onarımlar görek günümüze kadar gelen yapı, orijinal dokusunu korumaktadır.

TAŞ MEDRESE TÜRBESİ

Dulkadiroğlu Beyliği Hükümdarı Alaüddevle Bey tarafından XV. yüzyıl sonunda inşa edilmiş olup Taş Medreseye bitişiktir. Kesin yaptırılış tarihi belli değildir. Medrese ile birlikte 1920’li yıllara kadar fonksiyonunu sürdürmüştür.

Taş Medresenin kuzeydoğu köşesinde kareye yakın, çarpık biçimde

ve tek hücreli penceresi olmayan türbenin içine, güney yönden bir çerçeve içine alınarak niş şeklinde oyuk meydana getirilmiştir. Zikzaklı kemer süsü ile göze çarpan unsurdur. Kapı kemeri düz kesme taş lentoludur. Binanın üzeri içten kubbe, dıştan piramidal çatı ile örtüldür. İçten kalem işi benzemelerle süslenmiştir. Köşelerden kubbeye tromplarla geçirilmiştir. Türbenin içerisinde yedi adet mezar bulunmaktadır. Bu mezardan biri Alaüddevle Bey oğlu Mehmet Bey’e, biri kızına, diğerleri de şehitlere aittir.

HİMMET BABA TÜRBESİ

Elbistan İlçemizdeki türbe (1889-1890) Himmet Baba Camisinin güney cephesine bitişik vaziyette olup Alaüddevle Bey buradaki camii, ribat medreselerini Himmet Babanın emrine vermiştir. Çevrede çok sayılan Himmet Baba vefat edince kendilerine olan saygıdan mütevellit ruhaniyetine binaen türbesi caminin bitişğine inşa edilmiştir. Türbe camiden sonra yapılmış, üstten kubbe ile kapatılmış, sekiz kenarlı bir kaide üzerinde sekizgen gövde olarak yükselmektedir. Türbeye cami ile birlikte 1938-1991 ve 2008 yıllarında restorasyon yapılmıştır.

DİĞER TÜRBELER

- 1- Malik Bin Ejder Türbesi-Merkez Aksu Mahallesi,
- 2- Alaüddevle Türbesi-Merkez Şehit Evliya Mahallesi,
- 3- Gaffar (Yum) Baba Türbesi- Merkez Saatçiler Çarşısı,
- 4- Hatuniye Camii (Şems Hatun) Türbesi- Merkez Kurtuluş Mahallesi,
- 5- İklim Hatun Mescidi Türbesi-Merkez Kurtuluş Mahallesi,
- 6- Dede Baba Türbesi-Afşin İlçesi,
- 7- Saçaklı zade türbesi (Yeşilyurt)

- 8- Pazarcık, Pulyanlı Mah. Elif Ana Türbesi

ARASA CAMİSİ

XVII. yy. ikinci yarısında inşa edilmiştir. Arşiv Belgelerinde Timur Paşa Camii olarak geçmektedir. Halk arasında Çığ Çığ Camisi olarak da bilinmektedir. 1980 yılında minaresi haricinde tamamen yıkılarak yerine betonarme olarak bugünkü camii inşa edilmiştir. Minaresi 1898 yılında yapılmıştır.

ULU CAMİ

Dulkadiroğlu Beyliği Hükümdarı Süleyman Bey tarafından 1442-1454 yılları arasında yaptırılmıştır. Daha sonra Süleyman Bey’in oğlu Alaüddevle tarafından 1501 yılında yenilercesine tamir ettirilmiştir. Alaüddevle Bey’in kardeşi Melik Arslan Bey 1465 yılında bu camide namaz kılarak öldürülmüştür. Ayrıca 1920 yılında Fransız işgali sırasında halkın galeyana gelerek kurtuluş mücadelesine başladığı yer de yine Ulu Camii’dir. Cuma namazı öncesi kurtuluş mücadelesi önderlerinden Rıdvan Hoca’nın kalede düşman bayrağı dalgalandığı müddetçe Cuma namazının kılınamayacağını söylemesiyle, halk harekete geçmiş ve kaleye hücum edilerek Fransız bayrağı indirilmiş, yerine Türk Bayrağı çekilmiştir.

ELBİSTAN ULU CAMİ

Hicri 637 (1239-1240) yılında Selçuklu Hükümdarı II. Gıyasettin Keyhüsrev'in emriyle Emir Mübarezeddin Çavlı tarafından yaptırılmış olup Merkezi planlı camiler grubuna girer. Kuzey-Güney doğrultusunda dikdörtgen planlı yapı dıştan 22.35 x 28.45 m ölçülerde olup harim ve son cemaat yeri iç mekân dört bağımsız paye üzerine merkezi kubbe dört yandan bombeli yarım küre kubbe ile örtülü olup kuzeybatı köşesinde yer alan tek şerefeli minareden oluşur.

KAHRAMANMARAŞ KALESİ

Şehrin tam ortasında yığma tepenin üzerinde yer almakta, üç tarafı yüksek ve sarp biçimde olup, kaleye kuzeyden hafif eğimli bir yolla dolaşarak çıkmaktadır. Kaleye çıkılan yol açılırken duvar kalıntılarının görülmesi ve müzede sergilenen Geç Hititlere ait eserlerin çıkması bu tepenin Geç Hititler (M.Ö.9-8.yy.) zamanından kalma bir merkez olduğu hakkında fikir vermektedir.

Bugünkü kalenin, Romalılar zamanında yapıldığını tahmin edilmekte olup büyük bloke kesme taş örgü sisteminden anlaşılmaktadır. Güneydoğu Anadolu'yu batıya, Doğu Anadolu'yu güneye bağlayan bir noktada kurulmuş olan Kahramanmaraş, aynı zamanda Hristiyan-Müslüman çatışmalarının olduğu bölgelerde yakın olduğu için sık sık istilaya uğramıştır. Bunun için şehrin ortasında bulunan kalenin ele geçirilmesi, şehrin kontrol altına alınması anlamına gelmekteydi. Tarihi çok eskilere uzanan kale gü-

nümüze kadar pek çok tamirat geçirmiştir. Kale, güney tarafı sivri ve yüksek, kuzey tarafı hafif meyilli bir tepe üzerinde kurulmuştur. Kale, 128 m. uzunlukta 60 m. genişlikte dikdörtgene yakın, 1,60 m. kalınlığında duvarla çevrilmiştir. 1986-87 yıllarında Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne restorasyonu yapılmıştır. Bu restorasyonla giriş kapısı, sur duvarları ve kale burçları kısmen de olsa kurtarılmıştır. 2017 yılı içinde Restorasyon ihalesi gerçekleştirilmiş olup yeniden restorasyon yapılacaktır.

İLİMİZDEKİ TARİHİ KALELERDEN BAZILARI

1. Göksun-K.Çamurlu Köyü Meryemçil Kalesi,
2. Pazarcık-Şallıuşağı Köyü Köröğlü Kalesi,
3. Merkez-Çukurhisar Köyü Çukurhisar Kalesi,
4. Yeşilyöre Beldesi-Doluca Köyü Orçan kalesi,
5. Afşin Hurman (Marabuz) Kalesi,
6. Andırın Akkale,
7. Andırın Alameşe (Babikli) Kalesi
8. Andırın Anacık Kalesi,
9. Andırın Azgıt Kalesi,
10. Andırın Beyoğlu (Çürük) Kalesi
11. Andırın Bossek (Tuğluca) Kalesi
12. Andırın Boynuyğunlu Kalesi
13. Andırın Burunönü (Çöğdür) Kalesi
14. Andırın Bülen Kalesi
15. Andırın Büveme Kalesi
16. Andırın Copçalar (Çinkırlı) Kalesi
17. Andırın Çebiş Kalesi
18. Andırın Çuhadarlı (Keçibucu-Mitel) Kalesi
19. Andırın Haştırın Kalesi,
20. Andırın Hisar Kale
21. Andırın Kabakoz Kalesi
22. Andırın Kaleboynu Kalesi

23. Andırın Kalekısığı Kalesi
24. Andırın Keleşli Kalesi
25. Andırın Torlar/Tatarlı/Tahirli Kalesi
26. Andırın Geben Kalesi

CEYHAN NEHRİ VE TAŞ KÖPRÜ

Elbistan'ın 3 km. güneydoğusunda, Pınarbaşı'ndan doğan ve Elbistan'ın ortasından geçen Ceyhan Irmağı şehrin can damarıdır. Ceyhan Nehri, Hititlerden bu yana birçok kültüre ev sahipliği yapmış bu topraklar içinden akıp gitmektedir. Bugün Ceyhan Nehri üzerinde kurulan Menzelet, Aslantaş, Sır ve Berke hidroelektrik santralleri bölgenin ihtiyacı olan elektrik enerjisini üretmektedir. Ceyhan Nehri dar ve derin boğazlar içinden geçtiği noktalarda yer yer akış hızı ve debisi akarsu sporları için elverişlidir. Ancak gerek bu kısımların 25-30 km. gibi kısa mesafe olması gerekse yapılmış ve yapılacak olan barajlar nedeniyle kullanım imkânı kalmamıştır.

İsmi Ceyhan Nehri'nden alan, Kahramanmaraş'a 10 km. uzaklıktaki Ceyhan (Göksu) Köprüsü 15. yüzyılın ikinci yarısında, daha eski dönemlerden kalan başka bir köprünün temelleri üzerine yapılmış. Moloz taştan yapılan köprü değişik zamanlarda yapılan onarımlara rağmen özgünlüğünü koruyabilmiştir.

ŞEYH ADİL ÇEŞMESİ

Kahramanmaraş Mutasarrıflarından İsmail Kemal Bey tarafından 1913-1915 tarihleri arasında 3x6 m. Eba-

dında kesme taştan yaptırılmıştır. Güney cephesinde ikiz kemerli iki niş açılmış. Bu kemerlerin ayaklarından çıkan iki sütunlarla cephe teşkilatlandırılmıştır. Doğu ve batı cephelerinde birer kemerle açılmış nişlerle de çeşme mimarisi tamamlanmıştır.

KOCABAŞ KONAĞI (MARAŞ KÜLTÜR EVİ)

Değerli kültür miraslarımızdan biri olan ve yüz yılı aşkın geçmişi bulunan Kocabaş Konağı; 2007-2010 yılları arasında yapılan kamulaştırma, projelendirme ve restorasyon çalışmaları neticesinde "Maraş Kültür Evi" olarak hizmete açılmıştır.

MAHMUT ARIF-İ PAŞA KONAĞI (ETNOĞRAFYA MÜZESİ)

1900'lü yılların başında Mutasarıf Mahmut Arif-i Paşa tarafından yaptırılan ve Cumhuriyet döneminde Valilik binası olarak kullanılan Mahmut Arif'-i Paşa Konağı; 2006-2010 yılları arasında tahsis, ifraz, projelendirme ve restorasyon çalışmaları neticesinde "Etnografya Müzesi" olarak hizmete sunulmuştur.

KATİP HAN (CUMHURİYET HAN)

Tarihi miraslarından biri olan Katip Han, 2006 yılında başlatılan çalışmalar neticesinde kamulaştırması ve restorasyonu tamamlanarak 2013 yılında hizmete açılmıştır.

DÖNGEL MAĞARASI

Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun 50. km.sinde yer alan ve araba ile 50 dakikada ulaşılan Döngel Mağaraları, üst üste ve birbirine bağlı üç mağaradan oluşuyor ve bu bölgedeki en önemli mağaralardan biridir. Kahramanmaraş topraklarında ilk yerleşim İ.Ö 40.000-10.000 Paleolitik Dönem'de bu mağaralarda başladığı ifade edilmektedir. Buradaki mağaralarda çakmak taşı ve kemikten yapılmış deliciler, kalemler, kazıyıcılar, çakı ve çekiç olarak kullanılan malzemeler ile et obur ve ot obur hayvanların diş ve kemik kalıntıları bulunmuştur. Mağaranın etek-

leri ceviz ve çınar ağaçları ile kaplı, yemyeşil bir dinlenme ve piknik alanına mesire alanına dönmüştür.

ELBİSTAN KARAHÖYÜK

Elbistan'ın yaklaşık 13 km güneybatısında ve Karahöyük Köyü'nün içindedir. Höyüğün güneyinde çok sayıda köy yerleşimi vardır. 18 m yüksekliğinde, 350 x300 m boyutlarındadır. 1930 yılından beri bilinen ve 1946-47 de kazısı yapılan höyükte evler bulunmaktadır.

Karahöyük, ovanın merkezinden geçen doğu batı ile kuzey güney yönünde ki yolların merkezinde ve Hurman Suyu'na yakın konumu ile ovaya hakim konumdadır. Karahöyüğün, Elbistan Ovası ve civarında ki yerleşmeleri kendi stratejik konumunu kullanarak büyük ihtimalle kontrol ettiği ve egemenliği altına aldığı görülmektedir. Bu sebeple dolayı ovadaki yerleşmelerin büyükleri değerlendirildiğinde ve aynı zamanda Karahöyüğün 10,5 hektarlık büyüklüğü ile ovanın en büyük yerleşim yeri olduğu görülmektedir. 2016 yılında höyükte Kamulaştırma çalışmaları başlamıştır.

*Elbistan Ceyhan Nehri
Pınarbaşı*

Sağlık Turizmi - Termal Turizm

GÖKSUN İLÇESİ BÜYÜKKIZILCIK İÇMESİ

Göksun ilçesine 16 km. uzaklıkta Büyükkızılık köyü yakınındadır. Sindirim, idrar yolları ve böbrek hastalıkları ile ykanmak suretiyle cilt hastalıklarına iyi geldiği tespit edilmiştir.

EKİNÖZÜ İÇMELERİ

Kahramanmaraş'a 151 km uzaklıktadır. İlçenin rakımı 1200 metredir. İnsan sağlığı üzerinde olumlu etkileri bulunan, kapasite ve kaynak nitelikleri bakımından ülkemizin önemli ve gelişen ve hızla tesisleşen içme kaynaklarındandır.

Bu içme suları kalsiyumlu, magnez-yumlu, bikarbonatlı maden suyu sınıfına girmektedir. Su sıcaklığı 14

santigrat derece, PH değeri 6,1 olan Ekinözü İçme Suları; Bikarbonatlı, Kalsiyumlu Karbondioksitli ve Bromürlü olup içme kürlerine elverişli olan kaynak suları kan dolaşımı, mide, bağırsak, böbrek ve safra kesesi taşlarının tedavisi gibi rahatsızlıklara olumlu etki yapar. Ekinözü içme suları toplam olarak 2139 mg/litre eriyik mineral değerine sahiptir.

Belediye Başkanlığıınca ilçede İçmeler Festivali düzenlenmekte olup Nergete Çayı etrafında Nergete Vadisi boyunca mesire alanları ve alternatif turizm değerlerinin her türlü yapılabilmektedir. Yöreye özgü Ters Lale, Kaya Sümbülü, mevsimine göre çıkmaktadır. Ayrıca içmelere Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında Suriye, Irak ve Suudi Arabistan'ın yanı sıra ülkemizden Kayseri, Adana, Gaziantep, Malatya, Adıyaman ve Şanlıurfa'dan binlerce kişi tedavi amacıyla gelerek Kahramanmaraş turizmüne olumlu katkılarda bulunmaktadır.

ILICA KAPLICASI

Ilica Kaplıcası Kahramanmaraş'ın kuzeyinde Berit dağı eteklerindeki

Süleymanlı bölgesinde (Ilica) yer almaktadır. Ilicada 3 adet doğal kaplıca kaynağı bulunmaktadır. Kaplıca sularının romatizmal hastalıklara, kırık-çıkık ve kadın hastalıklarında olumlu etki yarattığı bilinmektedir. Turizm mevsimi Nisan ortasından Kasım ortasına kadar 7 ay sürmektedir. Temmuz-Ağustos ve Eylül ayları en yoğun dönemdir.

DÖNGELE KAPLICASI

Onikişubat İlçe Merkezinde yer alan Döngel Kaplıcası şifalı termal suları ile hem ziyaretçisini hem de yatırımcısını beklemektedir. 2016 yılı içinde açılan Termal Otel ile şimdiden ziyaretçi yoğunluğu yaşanmaktadır.

Geleneksel El Sanatları

KUYUMCULUK

Kahramanmaraş'ın en önemli el sanatlarından biri olan kuyumculuk Osmanlı Dönemine ve daha önceki beylikler dönemine dayanmaktadır. Dülkadiroğlu Beyliği zamanında işlenmekte olan ve günümüze kadar süregelen Maraş Burması Kahramanmaraş'a özgü çizgileri ve ustalığı yan-

sıtmaktadır. Türkiye'nin altın merkezi olan İstanbul'dan sonra Kahramanmaraş ikinci sırada yer almaktadır.

AHŞAP OYMACILIĞI (CEVİZ OYMA)

Orman ürünlerine bağlı olarak gelişen oymacılık sanatı yörede yüz-

yıllardır süregelmektedir. Ağaç oymacılığı için özellikle ceviz, kavak, gürgen gibi ağaçlar tercih edilmektedir. Ustalar önce deseni seçmekte, şablonlar kullanılarak desen ahşaba çizilmektedir. İskarpela denilen bir alet yardımı ile çizilen desenler elde oyulmaktadır. Mamuller genellikle çeyiz sandığı, mücevher kutuları,

sehpa takımları, tepsi, tava, aynalıklar, isimlikler ve duvar panolarıdır. Ayrıca Kahramanmaraş'ta ağaç oymacılığının en güzel örneklerine tarihî binaların döşemelerinde çok sık rastlanmaktadır.

BAKIRCILIK

Kahramanmaraş'ta çok eskilere dayanan bir sanat dalı bakırcılıktır. Bakır atölyelerinde Kırmızı Bakırdan üretilen çaydanlık, cezve, kazan, le-

ğen, hamam leğeni, kulplu tas, süzek, tencere, ibrik, kapaklı sahan, aşurelik ve bakraç gibi geleneksel kap çeşitleri Türkiye'nin hemen hemen her yöresine satılmaktadır. Bakırın üzerine elle yapılan dövme işçiliği de ayrı bir sanattır.

DERİ İŞLEMECİLİĞİ-KÖŞKERLİK

Deri işlemeciliğinin Kahramanmaraş'taki yerel adı Köşkerliktir. Buradaki en önemli el sanatlarından

olup giyim eşyalarından hayvan koshumlarına kadar yaygın bir kullanımı vardır. Pabuçlar, çizmeler, postallar, çarıklar, terlikler gibi ayakkabı türleri saf deriden yapılmaktadır. Bu ayakkabılar hem sağlıklı hem de çok rahat ve üstelik değişik tasarımları tercih edenler için çok caziptir. Son yıllarda dünyada ve ülkemizde çekilen tarihi filmlerde kullanılan ayakkabı, yemeni, postal, bileklik ve vb. giyim eşyaları yapımcıları Kahramanmaraş'a çekmektedir.

Sanayi | Enerji | Lojistik

KAHRAMANMARAŞ SANAYİSİ

Kahramanmaraş'ın ekonomik yapısı Cumhuriyet'in kuruluşundan 1980'li yıllara değin tarım, hayvancılık ve küçük el sanatlarına dayalı olarak gelişme göstermiştir. Gerek coğrafi konumu gerekse iklim yapısının ekip biçmeye elverişli olması nedeniyle başlarda tarım, ekonominin öncü sektörü olmuştur. Kahramanmaraş'ın 1984 yılından sonra kalkınmada öncelikli iller arasına girmesiyle birlikte kente verilen teşvikler sonucunda tekstil sektörüne yönelik önemli yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Teşvikten en fazla yararlanan sektörler, tekstil ve gıda sanayi olarak karşımıza çıkmaktadır. Geçmişten gelen geleneksel el sanatlarından alüminyum ve bakırcılığın uzantısı olarak metal mutfak eşyaları sektörü de aynı sanayileşme eğiliminden payını önemli ölçüde almıştır. Bu nedenle, metal mutfak eşya sektörü tekstilden sonra gelen ikinci önemli sektördür. Tarım ve gıda sektörlerinde ise bazı ürünlerde Türkiye'deki üretimin en yüksek seviyelerine ulaşılmıştır. Tarıma dayalı sektörlerden toz ve pul biberçilik sanayileşmeye paralel olarak gelişme eğilimindedir. Kahramanmaraş'ın dünyada ve ülkemizde ün kazanmasını sağlayan dondurma sektörü, en hızlı gelişen sektörler arasındadır. Kah-

ramanmaraş dondurması, sanayileşmeden büyük ölçüde etkilenmiş ve ülkemiz sınırlarını aşmıştır.

Kahramanmaraş'ta 10 sanayi kolunda toplam 1.657 sanayi tesisi faaliyet göstermektedir. Ekonomi Bakanlığı verilerine göre 2010-2016 yılları arasında Kahramanmaraş ili için toplam tutarı 9,8 milyar TL olan 656 adet Yatırım Teşvik Belgesi düzenlenmiştir. Bu bakımdan Kahramanmaraş, 5. Bölge illeri arasında en fazla destek alan il konumundadır.

GIDA

Kahramanmaraş gıda sektöründe yaklaşık 300 firma faaliyet göstermektedir. Dondurma ve biber, gerek ulusal gerekse de uluslararası alanda öne çıkan alt sektörler olarak ilin ekonomisine ve tanıtımına büyük katkı sağlamaktadır. Kahramanma-

raş dondurması yöresel bir mamul olduğu kadar, kendine özgü lezzet farklılığı sebebiyle, farklı kültürlerdeki yerli ve yabancı tüketiciler tarafından büyük beğeniyle tüketilen bir süt mamulüdür. Kahramanmaraş dondurması sanayileşmeden büyük ölçüde etkilenmiştir. Talebin artmasına paralel olarak butik dondurmacılıktan entegre tesislere sahip, markalaşmış ürünler üreten ve ünü il ve ülke sınırlarını aşmış büyük işletmelere doğru kaymaya başlamıştır. Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı 20 firma dondurma imalatı yapmaktadır.

Kırmızıbiber yetiştiriciliği ve biber işletmeleri, il merkezi ile Pazarcık ve Türkoğlu ilçelerinde yoğunlaşarak doğal bir kümelenme oluşturmuşlardır. Kahramanmaraş ilinde biber sektöründe faaliyet gösteren 70'e yakın firma bulunmaktadır.

Tarhana, Türkiye'nin hemen her yöresinde bilinir ancak cips ve kuruyemiş olarak sadece Kahramanmaraş'ta tüketilmektedir. 20 yıl öncesine kadar her Maraşlının evinde ürettiği ve ticari bir değeri olmayan bu lezzetin ünü dışarı yayılmaya başladıkça girişimciler, bu alanda da yatırım yapmaya başlamışlardır. Günümüzde 40'a yakın imalatçı firmanın bulunduğu sektör, yurtiçi ve yurtdışı birçok bölgeye Kahramanmaraş'ın bu sıra dışı lezzetini ulaştırmakta ve baharatlı, kızartılmış ve tütsülenmiş çeşitleriyle patates ve mısır cipsine meydan okumaktadır.

TEKSTİL

Kahramanmaraş, tekstil sektöründe Türkiye'nin en gelişmiş illeri arasında yer almaktadır. Yaklaşık 30 bin kişinin istihdam edildiği sektörde 400 civarında firma faaliyet göstermektedir.

İplik, dokuma, örme, konfeksiyon, boya-kasar gibi alt sektörlerin yer aldığı tekstil sektöründe üreticiler; uluslararası pazarlarda rekabet edebilen kaliteli üretim standartlarına erişmişlerdir. Sektör, aldığı teşviklerle ilde Ar-Ge yatırımları gerçekleştirmiş, entegre üretim tesisleri kurulmuştur. Türkiye’de üretilen ipliğin %35’inin ve dokuma kumaşın %10’unun Kahramanmaraş’ta üretiliyor olması, ilin tekstil yönünden gelişmiş olduğunun göstergeleridir.

METAL MUTFAK EŞYASI SEKTÖRÜ

Kahramanmaraş’ta metal mutfak eşyaları üretiminin geçmişi 1950’li yıllara kadar uzanmaktadır. Bakır ve alüminyum mutfak eşyaları üreten

küçük atölyeler, bugünün modern üretiminin temel bilgi birikimini oluşturmuştur. Kahramanmaraş metal mutfak eşyası sektöründe 100’den fazla firma faaliyet göstermekte ve yaklaşık 10.000 kişi istihdam edilmektedir. Türkiye üretiminin yaklaşık %65’ini gerçekleştiren Kahramanmaraş’ta, 2016 yılında 80 milyon doların üzerinde metal mutfak eşyası ihracatı gerçekleştirilmiştir.

ENERJİ

Kahramanmaraş, yer altı ve yer üstü kaynaklar bakımından Türkiye’nin en önemli illerinden biridir. İl sınırları içerisinde 38 adet hidroelektrik santrali ve 1 adet rüzgar enerji santrali bulunmaktadır. Bu santrallerin kurulu gücü 1500 MW’a ulaşmıştır. Kahraman-

maraş madencilik yönünden oldukça zengin bir konumda yer almaktadır. Afşin ve Elbistan ilçeleri sınırları içerisinde yer alan havzada toplam 3,25 milyar ton linyit bulunmaktadır. Havzada halen 4x344 MW gücündeki Afşin-Elbistan (A) Termik Santrali, 1984 yılından bu yana faaliyet göstermektedir. 4x360 MW gücündeki Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali ise 2005 yılından itibaren ülkemiz enerjisini yerli kaynaklarla üreten tesisler arasında yerini almıştır. Kahramanmaraş ili, Türkiye Elektrik Üretimini %3.2’sini gerçekleştirmektedir.

KUYUMCULUK

Türkiye kuyumculuk sektöründe işgücü ve üretim kapasitesi en fazla olan il İstanbul’dan sonra Kahra-

manmaraş, 22 ayar altın üretiminde 2. sıradadır. İnşaatı devam eden Kahramanmaraş Kuyumcukent Projesi tamamlandığında şuan 3.000 olan sektörde istihdam edilen kişi sayısının 10.000'e çıkması öngörülmektedir. Türkiye'de özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde satılan 22 ayar modellerin tamamına yakını Kahramanmaraş üretimidir. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından güdümlü proje kapsamında desteklenen ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nin yürüttüğü "Kahramanmaraş Tasarım ve 3D Modelleme Merkezi" hayata geçtiğinde daha düşük maliyetle ürünler geliştirilip, yeni modeller daha hızlı bir şekilde piyasaya sürülebilecektir.

ULAŞIM VE LOJİSTİK

Tarsus-Adana-Gaziantep Otoyolu, Kahramanmaraş'ın 50 km güneyinden geçmektedir. İl Merkezi; Ada-

na'ya 195 km, İskenderun Limanı'na 183 km, Gaziantep'e 83 km, Kayseri'ye 273 km ve Malatya'ya 216 km mesafededir. Kahramanmaraş'ta bir adet havaalanı bulunmakta olup, İstanbul ve Ankara'ya haftanın her günü düzenli uçuşlar gerçekleştirilmektedir. Kahramanmaraş'ın toplam karayolu uzunluğu 966 km olup yolların %31,8'i bölünmüş yoldur. 148 km'lik demiryolu ağında yılda 10.000 yolcu ve 180.000 ton yük taşınmaktadır. İnşaatı devam eden Türkoğlu Lojistik Merkezi'nin proje tutarı 59.400.000 TL olup, öngörülen taşıma kapasitesi 1,9 milyon ton/yıldır.

ÖNEMLİ SANAYİ YATIRIMLARI

Kahramanmaraş'ta, biri halen kurulum aşamasında olan 4 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Merkez Onikişubat ilçesinde bulunan Kahramanmaraş OSB'de faaliyet gösteren 51 firmada 8500

kişi istihdam edilmektedir. Türkoğlu ilçesinde yer alan ve içerisinde 29 sanayi parseli bulunan Türkoğlu OSB'de tahsisler tamamlanmış, 2 firma üretime başlamıştır. Elbistan ilçesinde bulunan ve 26 sanayi parseli bulunan Elbistan OSB'de ise tahsisler devam etmektedir. Ön tahsisleri devam eden ve 500 hektar alan üzerine kurulacak Kahramanmaraş Tekstil İhtisas OSB'nin ise önümüzdeki yıllarda faaliyete geçmesi beklenmektedir.

Kahramanmaraş'ta mevcut 6 küçük sanayi sitesinde 15.900 kişi çalışmaktadır. 4 yeni sanayi sitesinin yapım çalışmaları ise devam etmektedir.

İstanbul Sanayi Odası'nın her yıl açıkladığı Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında 10 adet Kahramanmaraş firması yer almaktadır.

Öne Çıkan Tarımsal Ürünler

Kahramanmaraş ülkemizin en önemli tarımsal üretim merkezlerinden birisidir. İlin ekonomik ve sosyal hayatında tarım faaliyetleri halen ağırlığını hissettirmektedir.

İlimizde 345.183 hektar tarım ve 180.685 ha çayır-mera arazisi bulunmaktadır. Tarım arazisinin yaklaşık 185.074 hektarını işlenen kuru tarım alanları oluşturmaktadır.

Kahramanmaraş Tarımı son yıllarda daha ivmeli gelişmekte olup birim alandan alınan ürün miktarları artış göstermektedir. Ülkemizin genelinde olduğu gibi, ilimizde de tarım ürünlerinde en geniş alanı Hububatlar, Endüstriyel bitkiler ve Baklagil alanları kaplamaktadır.

Öne çıkan başlıca tarım ürünleri incelendiğinde 2016 yılında Türkiye'de buğday üretiminin %2'sinin Kahramanmaraş ilinde gerçekleştirilmekte olduğu belirlenmiş olup toplam 400.000 ton üretim yapılmış-

tir. 2016 yılı Kahramanmaraş pamuk üretimi 16.500 ton olup, Türkiye'deki toplam üretimin %0,8'ine karşılık gelmektedir. Mısır ürününde Kahramanmaraş ilinin üretimi 494.713 ton olup, Türkiye'deki toplam üretimin %1,8'ine karşılık gelmektedir. Ayçiçeğinde Kahramanmaraş ilinin üretimi 19.515 ton olup, Türkiye'deki toplam üretimin %11,5'ine karşılık gelmektedir.

Kahramanmaraş topraklarında yetişen, Türk mutfağının vazgeçilmez tadı, sağlık ve lezzet sembolü olan; Kahramanmaraş ekonomisi için büyük önem taşıyan "Maraş Biberi", ilimizin coğrafi işareti olarak tescillenmiş olup, dondurmadan sonra, ilimizin ismi ile tüm dünyaya tanıtımı yapılan ve artık bir marka olan ürünümüzdür.

Acı Kırmızı Maraş Biberi, başta rengi olmak üzere aroması ve acılık oranı ile dünyanın en kaliteli ve aranan biberi durumundadır. İlimiz, Baharatlık Kırmızı Biber üretimi, yıl-

Coğrafi İşaret

İlimizde; Andırın Tirşiği, Maraş Biberi, Maraş Tarhanası ve Çağlayancerit Cevizi gibi ürünlerde coğrafi işaret yapılmış olup halen Andırın Kirazı, Göksun Redchief Elması, Göksun Starkrimson Delicious, Kahramanmaraş Abbas İnciri, Maraş Cevizi, Maraş Dondurması, Maraş fıstık Ezmesi, Maraş Natürel Sızma Zeytinyağı, Maraş Parmak Peyniri, Maraş Sumak Ekşisi, Maraş Urmu Dutu ve Maraş Çöreği gibi ürünlerde coğrafi işaret başvurusu süreci devam etmektedir.

Uluslararası Necip Fazıl Kısakürek Sempozyumu

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türk Dil Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezi işbirliği ile düzenlenen Uluslararası Necip Fazıl Kısakürek Sempozyumu 23-25 Mayıs 2013 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Yirmi iki oturumda seksen iki bildirinin sunulduğu Sempozyumda; şair ve yazar Necip Fazıl Kısakürek ve eserleri kadar, düşünce ve eylem adamı Necip Fazıl Kısakürek üzerinde de durulmuş olup, edebiyat ve düşünce dünyasına etkisi tartışılmıştır.

lara göre değişiklik göstermekle birlikte 10.000-30.000 ton/yıl üretim kapasitesine sahiptir. 2016 yılı üretimi ise 27.283 ton olup Türkiye'deki toplam üretimin %12'sine karşılık gelmektedir.

İlimizin bazı Merkez mahalleleri, Türkoğlu ve Pazarcık mahallelerinde yoğun şekilde Maraş biberi tarımı yapılmaktadır. Çok sayıda çiftçi ai-

lesinin geçimi biber yetiştiriciliğine bağlıdır. Dolayısıyla istihdam açısından Kahramanmaraş ekonomisine katkısı büyüktür. Ülkemizdeki kırmızı pul biber üretiminin %75-80'i Kahramanmaraş ve çevre illerde üretilmektedir.

Baharatlık Kırmızı Biber sektörüne yönelik resmi kayıtlara göre ilimizde 65 adet fabrika faaliyet göstermektedir.

Ceviz üretimi de son yıllarda yaygınlaşarak Kahramanmaraş ilinde önemli bir tarım ürünü haline gelmiştir. Kahramanmaraş ili 2012 yılında yaklaşık 6.000 ton ceviz üretimi gerçekleştirirken 2016 yılı verilerine göre 10.451 ton üretimle Türkiye'deki üretim payını %5,3'e yükseltmiştir.

